

משוח מלחמה

פרק שמיני סוטה

מג

ס"ח תת כ"ו

שְׁפִיטָפֶט. וְזִלְגַל וְכַבֵּשׂ אוֹתוֹ, וְלֹא *תִּשְׁנֶה. וְהָלֹא שְׂבָטִים מְבָרִים אוֹתוֹ. קְדָמְרֵינָן ד' אֱלֹהֵי בְּן הַשְּׁלֵשִׁים" (סנהדרין דף ע"ג:), לְפִיכָּה הִנְדָּק לְיַסְכּוֹ עָס: פְּתָנָס בְּן אֶלְעָזָר בְּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן. תְּרֵי הוֹטִי. מְדַלָּה פְּתִיב פּוֹטְטֵל. **מתני'** בֵּית הַאוֹצְרוֹת. לְאוֹצֵר יֵינן שְׁמֵן וּמְצוּאָה. וְאֶחָד הַלּוֹמָה.

בֵּית צָנִי, שֶׁהָיָה אֶלְלוֹ הוּא שְׂדֵה. תוֹרַה אוֹר

וּבְמִקְרָא מְבִינֵין לֵיהּ מְקָרָא. הַמְשָׁה מְבַלְבֵּל אֵילָנִי מֵאֲבָל. דְּבִקְבִי הוּא פְּרַס. שְׁפִיס כְּנָגֵד שְׁפִיס וְחַסְתָּ יוֹאֲכָה וְגַב פָּה

* *

* *

*

ב"ב קט: (סנהדרין פ"ב)

וּאִפִּילוּ מַה' מִינֵין מְנַטְרֵפִין. (ס) חִלְלוּ. בְּשֵׁנָה רַבִּיעִית לְנִטְעוּתוֹ, שְׁחַלְלֵ אֶת הַפִּירוֹת בְּמַעוֹת פְּרָדָךְ מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וּמַעֲלֵה אֶת הַמַּעוֹת לִירוּשָׁלַיִם וְאוֹכְלוֹן, כְּדָמִיב (ויקרא יט): "קִדְשׁ הַלְלוּלִים" וְגַמְר קִדְשׁ קִדְשׁ מַמַּעֲרֵר. ה"ג כָּל אֱלוֹ שׁוֹמְעִין דְּבָרֵי בֵּהוּן מַעֲרָבִי מִלְחָמָה וְחוּזְרִין. פִּנּוּ: שׁוֹמְעִין דְּבָרֵי מַעֲרָבִי מִלְחָמָה שֶׁל פֶּה. גְּלוּמַר, שֶׁהַפֶּהן אֹמֵר לָהֶן. סָרְקִי. פְּרִין שְׂרָכִים וְשְׂקָמִים, שְׁלִינֵן עַן פְּרִין וְהַמְחִזִיר גְּרוּשָׁתוֹ. וְאִירְסָה – אֵינוֹ חוּזֵר, שְׁלִינֵה סְדָשָׁה לוֹ, וְקָרָא "אִירְסָה סְדָשָׁה" קָפִיד, כְּדָמִיב: "פִּי יִקַּח אֵיִשׁ אִשָּׁה סְדָשָׁה סְדָשָׁה" (דברים כד). אֶלְמָנָה. וְאִירְסָה פֶּהן גְּדוּל – אֵינוֹ חוּזֵר בְּשִׁבְלָה, דְּאִירְמַעוּט מ"וּלֹא לְקַסָּה", מְדַלָּה פְּתִיב "וְלֹא לְקַסָּה". עַל מְבוּנָה. סָתְרוּ וּבְגָלוּ בְּמַדָּה רַחֲשׁוּנָה – אֵינוֹ חוּזֵר, דְּלֹא סְדָשׁ הוּא, הוֹאִיל וְלֹא סְדָשׁ לְהוֹסִיף עָלָיו, וְאִפִּילוּ אֶלְלוֹ אֵינוֹ סְדָשׁ, וְגַרְע מַהֲלוֹקָם וְהִירְשָׁה. אַף הַבּוֹנֵה בֵּית

לְבִינִים בְּשָׂרוֹן. מְקוּס הוּא שְׁשֵׁמוֹ שְׂרוֹן, וְאֵין הַקָּרָקַע יָפֵה לְלִבְיָנִים, וְלֹא הוּי דְּבַר קַיִמָּא, שֶׁפִּעֲמִיִּים יִרְדּוּ לְמִדְשָׁה בְּשִׁבְעַת יָמִים. וְאֵלּוֹ שְׂאִין וְזִין מְמַקְמוֹן. דְּהִנְךָ דְּלַעֲלֵ הוֹלְכִין עַד לְסָפֵר, וְשֵׁם שׁוֹמְעִין דְּבָרֵי פֶּהן וְחוּזְרִין מִן הַמַּעֲבָרָה לְאֶדְרָא יִשְׂרָאֵל, וְאִירְסָה חוּזְרִין לְבִינִים מִלְחָמָה.

וְאֵלּוֹ אֵין וְזִין מְמַקְמוֹן אִפִּילוּ לְלִבְנֵי עַד הַסָּפֵר וְלִשְׁבֵּעַ ע"פ פֶּהן. הַבּוֹנֵה בֵּית וְהַנְּבֹו. וְלֹא דַר צוֹ עֲדִין שְׂנָה. וְכֵן הַנּוֹמֵעַ בְּרֵיס וְחִלְלוּ. וְעֲדִין לֹא עָבְרָה שְׁנַת רַבִּיעִית עָלָיו שְׁלִמְיָה. נְקִי יִהְיֶה לְבִיתוֹ. בְּשִׁבְלֵי צִימוּ. יִהְיֶה. רַבּוּיָה הוּא, הוֹסִיף לָךְ הַיָּה אֶתְרַת לְהַיּוֹת פְּוֹ. גְּבוּ יָכוֹל דְּבָרִים שֶׁל עֲצָמוֹן. יָכוֹל שֶׁהַדְּבָרִים הֶלְלוּ שְׁפִיס אוֹמְרִים "מִי הָיִשׁ אֶשֶׁר צָנָה" וְגו' – שֶׁל עֲמָנוֹן הֵן, וְלֹא הָיִשׁ פֶּהן אוֹמְרֵן אֶלָּא הַשּׁוֹטְרִים. ת"ל וְיִכְפּוּ הַשּׁוֹטְרִים. "לְדַבֵּר אֶל הָעָם וְאָמְרוּ מִי הָיִשׁ" וְגו'. וְיִכְפּוּ – מִשְׁמַע שֶׁדְּבַר זֶה הֵם מוֹסִיפִים מִשְׁלָהֶם. הֲרֵי דְבָרִים שֶׁל עֲצָמוֹן אֲמֹר. שֶׁהַדְּבַר זֶה לְבַד הֵן מוֹסִיפִין עַל שֶׁל פֶּהן. מְדַעַד הַשְּׂפָסָה אֲבִי נָטַע וְגַבִּי אִירְסָה אִשָּׁה לֹא פְּתִיב "וְיִכְפּוּ", וְהָיִשׁ פְּתִיב "וְיִכְפּוּ" – ש"מ עַד הָיִשׁ דְּבָרֵי לָהֶן, וְאֵת זוֹ הֵן מוֹסִיפִין. הָא מַה אֲנִי מְקַיִים וְדָבְרוּ הַשּׁוֹטְרִים. צָנָה וְנָטַע וְאִירְסָה. בְּדָבְרֵי מְשׁוּחַ מִלְחָמָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר. שֶׁהַפֶּהן אוֹמֵר וְהַשּׁוֹטְרִים מְשַׁמְעִין אוֹתוֹן. מוֹנֵגֵשׁ עַד וְדָבְרוּ. דְּהִיָּינוּ "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶתְסָה קְרָבִים" וְגו' עַד "לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם". מִי הָאִישׁ. רַבּוּיָה הוּא, דְּקַנְנִי לְמִיכָסֵב "מִי אֶשֶׁר צָנָה", וּמְדַלָּה פְּתִיב "אֶשֶׁר בֵּית צָנָה" – דְּרוּשׁ צִיָּה: צָנָה מ"מ. וְהָיִשׁ דְּקָמִיב "צִיָּה" – לְמַעוּטֵי צִיָּה שְׁעַר אֶלְכַסְדָּה וּמְרַפְסָתָה. שֶׁהֵם עֲשׂוּיִם לְדְרִיסָת רַגְלֵי, וְלֹא לְחֹסִים לְדוּר צָהָס. בֵּית שְׁעַר. צִיָּה פְּתִיב שְׁעַר הַתְּנַכָּה, לְהַסְתַּוֵּף עָס שׁוֹמֵר הַפֶּתַח. וְלֹא הַנְּבֹו. מְדַלָּה פְּתִיב (א) "תַּנְךָ" – הוּי מִיעוּטָא: מַנְכוּ לָהֶּ וְלֹא לְאֶתְר, פְּרַט לְגוּזַל צִיָּה. כְּרַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי. דְּמַתְנִי.

א מיי' פ"ו מהל' מלכיה ה"ה סמו עין קב
ב מיי' שם ה"ו:
ג מיי' שם ה"ו:
ד מיי' שם ה"ה:
ה מיי' שם ה"ו:
ו מיי' שם ה"ו:
ז מיי' שם ה"ו:
ח מיי' שם ה"ו:
ט מיי' שם ה"ו:
י מיי' שם ה"ו:
יא מיי' שם ה"ו:
יב מיי' שם ה"ו:

מוֹנְחִין בְּאֶרֶן, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וַיִּשְׁלַח אוֹתָם מוֹשֶׁה אֶתְךָ לְמַטָּה לְצַבָּא אוֹתָם וְאֵת פִּינְחָס". "אוֹתָם" – אֵלּוֹ סַנְהֶדְרִין, "פִּינְחָס" – זֶה מְשׁוּחַ מִלְחָמָה, "וּבְרֵי הַקּוֹדֵשׁ" – זֶה אֶרֶן וְלוֹחֹת שִׁבּוּ, "וְהַצּוֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה" – אֵלּוֹ הַשּׁוֹפְרוֹת. תֵּנָא: לֹא לְחַנּוּם הַלֵּךְ פִּינְחָס לְמִלְחָמָה, אֶלָּא לְיַפְרַע דִּין אֲבִי אֲמוֹ, כְּדָמִיב: "וְהַמְדִּינִים מְכַרוּ אוֹתוֹ אֶל מַצְרַיִם" וְגו'. לְמִימָרָא דְּפִינְחָס מִיוֹסֵף אֲתִי? וְהָא פְּתִיב: "וְאֶלְעָזָר בְּן אֶהֱרֹן לָקַח לוֹ מְבוֹנֹת פּוֹטִיאֵל לוֹ רַאשָׁה", *מֵאִי לָאו – דְּאֲתִי מִיתְרוּ שְׁפִיטָס עַנְדִּים לְעַבּוּדָה זְרָה? לָאו, מִיוֹסֵף שְׁפִיטָפֶט בְּיַצְרוּ. וְהָרֵא שְׂבָטִים מְבוּיִן אוֹתוֹ: רֵאיתָם בְּן פּוֹטִי זֶה בְּן שְׁפִיטָס אֲבִי אֲמוֹ עַנְדִּים לְעַבּוּדָה זְרָה יִהְרֹג נְשִׂיא מִיִּשְׂרָאֵל! אֶלָּא, אִי אֲבוּה דְּאִימִיה מִיוֹסֵף – אִימִיה דְּאִימִיה מִיתְרוּ, וְאִי אִימִיה דְּאִימִיה מִיוֹסֵף – אֲבוּה דְּאִימִיה מִיתְרוּ. דִּיקָא נְמִי, דְּכַתִּיב: "מְבוֹנֹת פּוֹטִיאֵל" – תְּרֵי מְשַׁמְעֵי, שְׁמַע מִימָנָה s. **מתני'** "וְדָבְרוּ הַשּׁוֹטְרִים אֶל הָעָם לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית הַדֵּשׁ וְלֹא הִנְכוּ יָרֵךְ וַיִּשׁוּב לְבִיתוֹ" וְגו'. "אֶחָד הַבּוֹנֵה בֵּית הַתְּנַכָּה, בֵּית הַבְּקָר, בֵּית הַעֲצִים, בֵּית הַאוֹצְרוֹת, אֶחָד הַבּוֹנֵה, וְאֶחָד הַלּוֹמָה, וְאֶחָד הַיּוֹרֵשׁ, וְאֶחָד שְׁנֵתָן לוֹ מִתְנָה." וְכִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע פְּרָם וְלֹא הִסְדִּירוּ" וְגו' – בְּאֶחָד הַנּוֹמֵעַ פְּרָם, וְאֶחָד הַנּוֹמֵעַ חֲמִשָּׁה אֵילָנֵי מֵאֲבָל, וְאִפִּילוּ מִחֲמִשַׁת הַמִּינִין, אֶחָד הַנּוֹמֵעַ, וְאֶחָד הַמְּבַרְךָ, וְאֶחָד הַמְּרַכֵּב, וְאֶחָד הַלּוֹמָה, וְאֶחָד הַיּוֹרֵשׁ, וְאֶחָד שְׁנֵתָן לוֹ מִתְנָה. "וְכִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲרַשׁ אִשָּׁה" וְגו' – בְּאֶחָד הַמְּאָרְסֵי אֶת הַבְּתוּלָה וְאֶחָד הַמְּאָרְסֵי אֶת הָאֶלְמָנָה. אִפִּי שׁוֹמֵרֵת יָבָם, וְאִפִּי שְׁמַע שְׁמַת אֲחִיו בְּמִלְחָמָה – חוּזֵר וּבָא לוֹ. כָּל אֵלּוֹ (א) וְאֵלּוֹ שׁוֹמְעִין דְּבָרֵי בֵּהוּן מַעֲרָבִי מִלְחָמָה, וְחוּזְרִין, וּמְסַקְּרִין מִים וּמוֹזוֹן, וּמְתַקְּנִין אֶת הַדְּרָכִים. וְאֵלּוֹ שְׂאִינֵן חוּזְרִין: יְהוֹבֵנָה בֵּית שְׁעַר, אַכְסְדָּה וּמְרַפְסָתָה, יְהוֹבֵנָה אֶרְבַּע אֵילָנֵי מֵאֲבָל, וְחֲמִשָּׁה אֵילָנֵי סָרְקִי, וְהַמְחִזִיר אֶת גְּרוּשָׁתוֹ, אֶלְמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹר, גְּרוּשָׁה וְחִלְצָה לְכַהֵן הַדְּיוֹט, מְמִירָת וּנְתִיבָה לְיִשְׂרָאֵל, בֵּת יִשְׂרָאֵל לְמִמּוֹר וּלְנֵתִין – לֹא תִּיהֵ חוּזֵר. רַבִּי יְהוֹדָה אוֹמֵר: אַף הַבּוֹנֵה בֵּית עַל מְבוּנָה לֹא תִּיהֵ חוּזֵר. ר' אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף הַבּוֹנֵה בֵּית לְבִינִים בְּשָׂרוֹן לֹא תִּיהֵ חוּזֵר. 'אֵלּוֹ שְׂאִין וְזִין מְמַקְמוֹן: בְּנֵה בֵּית וְהַנְּבֹו, נָטַע פְּרָם וְחִסְרוֹ, הַנּוֹשֵׂא אֶת אֲרוּסָתוֹ, הַבּוֹנֵם אֶת יְבָמָתוֹ. שְׂנָא: "נְקִי יִהְיֶה לְבִיתוֹ שְׁנֵה אֶחָת". "לְבִיתוֹ" – זֶה בֵּיתוֹ, "הֵיחָה" – זֶה פְּרָמוֹ, "וַיִּשְׁמַח אֶת אִשְׁתּוֹ" – זוֹ אִשְׁתּוֹ, "אֲשֶׁר לָקַח" – לְהַבִּיא אֶת יְבָמָתוֹ. "אֵין מְסַפִּיקִין * (לָהֶם) מִים וּמוֹזוֹן וְאֵין מְתַקְּנִין אֶת הַדְּרָכִים. s. גְּבוּ תֵנוּ רַבְּנֵי: "וְדָבְרוּ הַשּׁוֹטְרִים". יָכוֹל דְּבָרִים שֶׁל עֲצָמוֹן? בְּשָׂהוּא אוֹמֵר: "וְיִכְפּוּ הַשּׁוֹטְרִים" – הֲרֵי דְבָרִים שֶׁל עֲצָמוֹן אֲמֹר, הָא מַה אֲנִי מְקַיִים "וְדָבְרוּ הַשּׁוֹטְרִים" – בְּדָבְרֵי מְשׁוּחַ מִלְחָמָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר. הָא בִּיצֵד? "פֶּהן מְדַבֵּר, וְשׁוֹטְרֵי מְשַׁמְעֵי. תֵּנִי חֲדָא: בֵּהוּן מְדַבְּרֵי וְשׁוֹטְרֵי מְשַׁמְעֵי. וְתֵנִיא אִידָךְ: שׁוֹטְרֵי מְדַבְּרֵי וְשׁוֹטְרֵי מְשַׁמְעֵי. "וְדָבְרוּ" – בֵּהוּן מְדַבְּרֵי וְכֵהוּן מְשַׁמְעֵי. מ"וּדָבְרוּ" עַד "וְיִכְפּוּ" – בֵּהוּן מְדַבְּרֵי וְשׁוֹטְרֵי מְשַׁמְעֵי, מ"וּיִכְפּוּ" וְאִידָךְ – שׁוֹטְרֵי מְדַבְּרֵי וְשׁוֹטְרֵי מְשַׁמְעֵי. s. "מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית הַדֵּשׁ" כ.ו. s. תֵּנוּ רַבְּנֵי: "אֲשֶׁר בָּנָה". אֵין לִי אֶלָּא אֲשֶׁר בָּנָה, לָקַח יוֹרֵשׁ וְנִיתָן לוֹ בְּמִתְנָה מִנּוּן – ת"ס: "מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית". אֵין לִי אֶלָּא בֵּית, מִנּוּן לְרַבּוֹת בֵּית הַתְּנַכָּה וּבֵית הַבְּקָר וּבֵית הַעֲצִים וּבֵית הַאוֹצְרוֹת – ת"ס: "אֲשֶׁר בָּנָה", מְפַל מְקוּם. יָכוֹל שְׂאִי מְרַבָּה אַף הַבּוֹנֵה אֶת אַכְסְדָּה וּמְרַפְסָתָה – תְּלַמּוּד לּוֹמֵר: "בֵּית", מַה בֵּית הָרְאוּי לְדִירָה – אַף כָּל הָרְאוּי לְדִירָה. ר' אֶלְעָזָר בְּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: "בֵּית" – כְּמוֹשְׁמַעוֹ. "לֹא חֲנֵךְ" וְלֹא חֲנָכוֹ – כְּפִרְט לְגוּזָלֵן. לִימָא, דְּלֹא כְּרַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי, דָּאִי *רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי – הָא אָמַר: "וְרַךְ הַלְּבָב" – זֶה הַמְתִּירָא מְעַבְרֹת

הגהות הב"ח
מגעירות

(א) במשנה כל אלו שומעין כ"ל ומביט ואלו נמחק: (ב) רש"י ד"ה ואפילו וכו' מנעריפין הס"ך ואח"כ מ"ה ולא חיללו וכו' שחלל את הפירות: (ג) ד"ה ולא וכו' כתיב ולא תקד:

ס"ח כד
וטעות הדפוס וכן במשנה ליתא כ

משוח מלחמה פרק שמיני סוטה

מַעֲבִירֹת שְׂבִירֹד. וְהִיא אֵימָה לִּיהָ לְמִיִּהְדָר מֵאוֹס הַיָּגֶרָה וְרָף הַלְּבָבָה.
תְּלַמּוּד לְזוֹמֵר אֲשֶׁר נִמְטָע. מִדְּלָא פְּמִיב "אֲשֶׁר כָּרַס נִמְטָע" – דְּרוּשׁ צִיָּה נִמְי
נִמְטָע מִקָּל מְקוֹס, וְאִפִּי אִינוּ כָּרַס, שֶׁהָרִי לֹא הוֹצִיר כָּרַס עֲדִינָן. תְּלַמּוּד
לְזוֹמֵר כָּרַס. דְּדָמִי לְכָרַס. וּפְסוּתוֹת שֶׁצְּבָרִימִס מִמְּשָׁה גִפְנִיס הַס. כָּרַס
כְּמִשְׁמָעוֹ. וְלֹא שֶׁרֶךְ אִילָנוֹת. הִילָלוּ.
מִשְׁמַע מִשְׁעוֹטָא: לָזֶה וְלֹא לְאִתְרֵי. כִּי
בְּהִרְבַּת אִיסוּר. צְרִימָא דְּהִרְבַּת
אִיסוּר, מִיָּן צְשָׁלִינוּ מִיָּנוּ וּמִעֲטִיָּה קִרְא
דְּמִמְטָע "וְלֹא תִכְבוּ" גִּפְנֵי צִיָּה – פִּרְט
לְגוֹלָן. מְבִירֹד. שְׂפּוֹפָה [הַזְמִירָה אוֹ
הַיִּמְרִי] צְאִרְךָ. מְרִיבֵי. שְׂפּוֹקֵב
הִילָלוּ וְנוֹטֵל מִן הַכֶּף שֶׁצְּעַנְפֵי הִילָלוּ
וְחוֹבֵב לְחוֹבוֹ, וְעוֹשֶׂה עֲנָף צְמוֹף הַקֶּבֶץ,
וְנֹשֵׂא מִמֵּיָן אוֹתוֹ אִילָן שְׂפּוֹטֵל מִמֵּנוּ.
וְיִשְׂרָאֵל מוֹפֵר לְהִרְפִּיז מִשְׁנֵי אִילָנוֹת
שֶׁיָּה פִּירוֹטִי גִפְנֵי וְהִ פִּירוֹטִי דְּקוֹן
דְּקוֹן מִמֵּיָן אֲסֵד, זֶה צִיָּה. הִיא
הַרְבַּת הַיִּתֵּר. דְּלֹאקִמָּס מִמֵּיָן צִיָּה,
הִכִּי דְּמִי דְּחוֹזֵר מִמֵּיָן חִילוֹל הַהִרְפָּצָה?
אִי גִפְנֵי יִלְדָה בְּיִלְדָה. שְׂאָף זֶה
שֶׁצְּבָרִקֵּעַ שֶׁהִרְפִּיז אִתְּ הַעֲנָף צִיָּה
נְטִיעָה הִיא, וְעֲדִינָן לֹא הַגִּיעָה לְשִׁנָּה
רְצִיעִית לְמִלְלָה – הִיא לֹא מֵאוֹס הַרְפָּצָה
דְּזָרָה, דְּזָלָלוּ הַרְפָּצָה נִמְי צְשֵׁי לְמִיִּהְדָר
מִן הַפְּלִתְמָה, מֵאוֹס יִלְדָה רֵאשׁוֹנָה.
בְּזִקְנִיָּה. שְׂפָצֵר נִתְמַלְלָה. שְׂפִיבְכָה.
לְשׁוֹן "וְיִלְחֹסוּ בְּפִיָּה" (בְּרַשִּׁית כז), שֶׁעֲשָׂה
עֲנָף בְּזִקְנִיָּה. בְּשִׁלְחָה לְגִבֵּי זִקְנִיָּה.
וְאִינָה שְׂפִיבְכָה שֶׁעֲלָה. וְאִין צִיָּה דִּין
רְצִיעִי. וְכִי שֶׁן צְמַסְכָּת עֲרָלָה דְּמִרְפִּיז
חִיבֵי עֲרָלָה – [זִקְנִיָּה] בְּיִלְדָה שֶׁן, שְׂאָף
אוֹתוֹ עֲנָף חִיבֵי עֲרָלָה, וְאִע"ג שְׂפָצֵר
מְזִקְנִיָּה – נִעֲשֶׂה עֲשָׂיו יִלְדָה שׁוֹז הִיא
נְטִיעָה. לְעוֹלָם יִלְדָה בְּיִלְדָה. וְדִקְשָׁה
לָךְ: זֶלָל הַרְפָּצָה נִמְי צְשֵׁי לְמִיִּהְדָר
מִמְעַרְכֵי הַפְּלִתְמָה אֲמִימָא. בְּגוֹן
דְּנִשְׁעָה לְקַמְיָתָא לְסִיגָה. בְּגוֹן שְׂפִיבְכָה
פְּרָצָה בְּזָרָר שְׂדֵהָ וּנְטִיעָה שְׂפִיבְכָה
לְסוֹס, לְשׁוֹן "סוֹגָה בְּשִׁבְעִימִס" (ש"י 1)
– גְּדוּקָה בְּשִׁבְעִימִס. וְלִקְרוֹת. לְקוֹן
מִמֵּיָן קוֹרוֹת לְכַסְפִּיָּה. וּמֵאִי שְׂנָא
יִלְדָה בְּיִלְדָה. כִּי הָךְ יִלְדָה מְקַמְיָתָא,
דְּזִקְנִיָּה הִיא לְעִנְנֵי עֲרָלָה, (דְּלֵא) הַ
עֲרָלָה הַרְפָּצָה צִיָּה לְהַפְטוֹר מִן הַעֲרָלָה
מְמוֹתָה. הַתָּם. גִּפְנֵי זִקְנָה, לֹא צִיָּה
אִימְלוּבֵי הִיא, לְתוֹזֵר וְלִהְיוֹת יִלְדָה עַל
אוֹתוֹ. וְלֹא הִיא מְמַשָּׁה. אֲבָל נִמְטָע לְסִיגָה, אִי
מִמְלִיךְ עַלָּה צְמוֹף שְׁנֵי עֲרָלָה לְקַמְיָתָא
לְפִיטוֹת – חִיבֵי עֲרָלָה. הִילָכָה, יִלְדָה
דְּקָח מִרְפִּיז גִּפְנֵי לְחִילָה – חִיבֵי
עֲרָלָה. וְאִע"ג דְּלֵא אִימְלִיךְ אֲמִימָא,
הִיא מִיָּהָ לְחִילָה הִיא, וְהַמְפִּיץ
מִמְשָׁה. דְּעִינָר דִּיקָה נִמְי, אִי הִיא
חִיבֵי עַלָּה – הִיא מְמַשָּׁה, וְאִע"ג
דְּצִעָמַת נְטִיעָה לֹא לְהִכִּי נִמְטָע.
מִיָּד דְּהוּה אֲעָלוּ מֵאִימְלִיךְ. דְּצִעָמַת
נְטִיעָה לִּפְסָ פּוֹנֵה. וְלֹאקִמָּה בְּכָרַס
שֶׁל שְׁנֵי שׂוֹתְפִין. לְמַעַל לִי לְהַשְׁדִּיר
שְׂמִימָא דְּחִקָּא, צְנוּטֵעַ לְסִיגָה
וְלִקְרוֹת? לֹאקִמָּה צְנוּטֵעַ לְחִילָה!
וְדִקְשָׁה

מַעֲבִירֹת שְׂבִירֹד! אֲפִיּוֹ תִימָא רַבִּי יוֹסִי
הַגִּדְלִי, בְּגוֹן דְּעִבְדַּר תְּשׁוּבָה וְיִתְבֵּי דְּמִי. אִי
הִכִּי הוּהָ לִּיהָ לֹאקִמָּה, וְלִיְהִדְרִי! בְּיָן דְּמִעֲפִיקָא
בְּתוֹרַת גְּזִירָה אֲתָא לִידֵיהָ – "וּמֵי הָאִישׁ
אֲשֶׁר נִמְטָע כָּרַס" כו"ס. תְּנוּ רַבְּנָן: "אֲשֶׁר נִמְטָע". אִין
לִי אֲלֵא נִמְטָע, קָח וְיִרְשׁ וְנִתְּן לוֹ בְּמִתְנָה מִנְּיָן
– תְּלַמּוּד לְזוֹמֵר: "וּמֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְטָע כָּרַס".
אִין לִי אֲלֵא כָּרַס, מִנְּיָן דְּרַבּוֹת חֲמִשָּׁה אִימְנֵי
מֵאֲבָרָה וְאֲפִיּוֹ מִשְׂאֵר מִיָּנֵן – תְּלַמּוּד לְזוֹמֵר: "אֲשֶׁר
נִמְטָע". יְכוּר שְׂאֵנֵי מְרַבָּה הַנוֹטֵעַ אֲרַבְעָה אִימְנֵי
מֵאֲבָרָה, וְחֲמִשָּׁה אִימְנֵי סָרְק – תְּלַמּוּד לְזוֹמֵר: "כָּרַס".
רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בְּן יַעֲקֹב אָמַר: "כָּרַס" – כְּמִשְׁמָעוֹ.
"לֵא חִיפָּה" "וְלֵא חִיפָּה" – פִּרְטָה לְמִבְרִיךְ וְלְמִרְבִּיב.
וְהָא אֲנִי תְּנִין: אֲחֵד הַנוֹטֵעַ וְאֲחֵד הַמְבְּרִיךְ וְאֲחֵד
הַמִּרְבִּיב! אָמַר רַבִּי יוֹרָא אָמַר רַב חֲסִדָּא: לֵא
קְשִׁיָּא; "כָּאן – בְּהִרְבַּת אִיסוּר, כָּאן – בְּהִרְבַּת
הַיִּתֵּר. הִיא הַרְבַּת הַיִּתֵּר הִכִּי דְּמִי? אִימְנָא
יִלְדָה בְּיִלְדָה – תִּיפּוּק לִי דְּבָעֵי מִיְהִדָר כְּשׁוּם
יִלְדָה רֵאשׁוֹנָה! אֲלֵא יִלְדָה בְּזִקְנִיָּה – *וְהָאֵמַר
רַבִּי אֲבָהוּ: יִלְדָה שְׂפִיבְכָה בְּזִקְנִיָּה – *בְּמִלְכָה
יִלְדָה בְּזִקְנִיָּה וְאִין בַּהּ דִּין עֲרָלָה! אָמַר רַבִּי
יְרֵמְיָה: לְעוֹלָם יִלְדָה בְּיִלְדָה, וּבְגוֹן דְּנִמְטָע לְתַד
קַמְיָתָא לְסִיגָה וְלִקְרוֹת. *דְּתַנְּנָן: גְּהוֹטֵעַ לְסִיגָה
וְלִקְרוֹת – פְּטוּר מִן הַעֲרָלָה. וּמֵאִי שְׂנָא יִלְדָה
בְּזִקְנִיָּה דְּבְמִלְכָה, וּמֵאִי שְׂנָא יִלְדָה בְּיִלְדָה דְּלֵא
בְּמִלְכָה? הַתָּם, אִי מִימְלִיךְ עַלָּה – לֵא בַת מִיְהִדָר
הִיא, הַכָּא, אִי מִימְלִיךְ עַלָּה – בַת מִיְהִדָר הִיא,
[דְּהָא מִעֲפִיקָא לְפִירֵי קַיִמָּא], מִיָּד דְּהוּה
אֲעָלוּ מֵאִימְלִיךְ. *דְּתַנְּנָן: יַעֲלוּ מֵאִימְלִיךְ – חִיבִין
בְּעֲרָלָה. וְלֹאקִמָּה בְּכָרַס שֶׁל שְׁנֵי שׂוֹתְפִין דְּהִיא
הַדָּר אֲדִידֵיהָ וְהִיא הַדָּר אֲדִידֵיהָ? אָמַר רַב
פִּפְא, זֹאת אוֹמְרָת: הַכָּרַס שֶׁל שְׁנֵי שׂוֹתְפִין –
אִין חוֹזְרִין עֲלֵיו מִעֲרַבֵי הַמְלַחְמָה. וּמֵאִי שְׂנָא
*מְחַמְשָׁה אֲחִין וּמֵת אֲחֵד מִהוֹן בְּמִלְכָמָה
וְדִכּוּףֵן חוֹזְרִין? הַתָּם – כֹּף חֵד וְחֵד קְרִינָא בֵּיה
"אֲשׁוּתוֹ", הַכָּא – כֹּף חֵד וְחֵד לֵא קְרִינָא בֵּיה "כְּרַמוֹ".
רַב נַחְמָן בַּר יַצְחָק אָמַר: בְּמִבְרִיךְ אִילָן בְּיִרְקָה.
וְהִיא תִנָּא הוּא, *דְּתַנְּנָא: הַמְבְּרִיךְ אִילָן בְּיִרְקָה,
רַבִּי שְׂמֵעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵר מִתִּיר כְּשׁוּם רַבִּי
יְהוּדָה בֶּן גְּמִדָּא אִישׁ כְּפָר עָפוֹ, וְחֲכָמִים
אוֹסְרִין. כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִיא
מִנִּי – רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא; לֵא אָמַר רַבִּי
אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הַתָּם "כָּרַס" כְּמִשְׁמָעוֹ? הַכָּא
נִמְי "נִמְטָע" כְּמִשְׁמָעוֹ, נִמְטָע – אִין, מְבִרִיךְ וּמִרְבִּיב
– לֵא. כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כְּשׁוּם
רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: יִלְדָה פְּחוּתָה מְטַפַּח
– חִיבֵיבַת בְּעֲרָלָה כֹּף שְׁנוֹתִיָּה, דְּמִתְחַזֵּיא כְּבַת
שְׂתָא. *יְהוֹנֵי מִיָּדִי – שְׂתִים כְּנָגַד שְׂתִים וְאֲחַת
יִוצָא זָנְבָה, אֲבָל כּוֹלִיָּה כָּרַס – קָלָא אֵימָה לִּיהָ. כִּי
אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כְּשׁוּם רַבִּי אֲלִיעֶזֶר

וְדִקְשָׁה לָךְ: תִּיפּוּק לִי מֵאוֹס דְּצִיעִי לְמִיִּהְדָר מֵאוֹס רֵאשׁוֹנָה – לִיעֲנִי: בְּגוֹן
שֶׁהַנְּטִיעָה שֶׁל רֵאשׁוֹנָה וְצִעִי וְהַרְפִּיז צִיָּה לְהִיֹּת פִּירוֹת הַרְפָּצָה שְׁלֹו.
וּמֵאִי שְׂנָא מְחַמְשָׁה אֲחִין. צְרִימָא הִיא לְקַמְן צְפָרְקִין (דף מד.). בּוֹרְךְ
חוֹזְרִין. מִמֵּיָן שֶׁהִיא שׂוֹמְרָת יָצָס לְכוּלָּם. קְרִינָא בֵּיה אֲשׁוּתוֹ. שְׂנָא
תוֹרָה אוֹר לָזֶה תְּמִיבָּס. כֹּף חֵד וְחֵד לֵא
קְרִינָא בֵּיה כְּרַמוֹ. הַמִּימְסָד לוֹ, שְׂאִין
לָךְ צִיָּה גִפְנֵי שְׂאִין לְגִימִס חֲלָק צִיָּה.
רַב נַחְמָן אָמַר. הִיא דְּקַמְנֵי מִמֵּיָן:
מִרְפִּיז חוֹזֵר – צְמַרְפִּיז אִילָן בְּיִרְקָה, דְּלֵא
צְשֵׁי לְמִיִּהְדָר מֵאוֹס קַמָּא. וְאִם תִּתְּמַר:
מִיָּן צְשָׁלִינוּ מִיָּנוּ הוּא, וְאִימְעִיטוֹא לָה
הַרְבַּת אִיסוּר מִ"וְלֹא חִילָנוּ" פִּרְט
לְמִבְרִיךְ וּמִרְפִּיז – הִיא פְּסָה הוּא דְּלִמְר
מוֹפֵר. כְּפָר עָפוֹ. כֹּף שְׂמָה. הִיא
מִנִּי. דְּקַמְנֵי פִּרְט לְמִבְרִיךְ וּמִרְפִּיז
לֹא סְתָמָא הִיא חֲלָה סִפְסָה דְּמִילְכָה
דְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא וְאִפִּי
הַרְבַּת הַיִּתֵּר לֹא הַדָּר עַלָּה. פְּחוּתָה
מְטַפַּח. שֶׁהִיא שְׂפָל קוֹמָה, וְלֹא תִפְצָה
לְעוֹלָם עַד טַפְסָה. כֹּף שְׁנוֹתִיָּה. מְדַרְצָנָן
כֹּף הַיָּמִים עֲרָלָה נוֹהֶגֶת צִיָּה. דְּמִתְחַזֵּיא
כְּבַת שְׂפָה, וְהוֹרָאָה שְׂאֻלְקִין פִּירוֹטִיָּה
אוֹמַר שְׂפִירוֹת עֲרָלָה מוֹפְרִין. קָלָא
אֵימָה לִּיהָ. הַכֹּף אוֹמְרִים כָּרַס יָס
לְפָלוּי מִשׁוּבָה מִכָּל הַכָּרַסִים, וְיִוִּדְעִין
שֶׁהִיא זִקְנִיָּה. לְהִכִּי נִקְטָה שְׂפִיס כו' –
דְּסָבַר לָהּ כְּמִלָּן דְּלִמְר צְמַסְכָּת
כְּרַכּוֹת (דף נה.): כָּרַס רְצִיעִי תְּנָן.
שְׂאִין עֲרָלָה נוֹהֶגֶת בְּנְטִיעָה חֲסֵת חֲלָה
כְּכָרַס שְׂלָס. לְקַרִיבָת שְׂמָע. שְׂאִיסוּר
לְקַרְכּוֹת צְאִרְצֵעַ חֲמוֹטִי, מֵאוֹס לוֹעַג
לְכָה, שֶׁיָּה קוֹרָא וְהִיא אִינוּ יְכוּל לְקַרְכּוֹת.
חוֹרְגָתָא. צִיָּה חֲסִימוֹ. שְׂגִדְלָה בֵּין
הַחֲזִין. צְנִי הַצֶּעַל מִשְׁפָּה חֲסִימָה.
דְּמִתְחַזֵּיא כִּי אֲחִתִּיָּהוּ. מִי שְׂאִינוּ
מִפִּיר צִיָּה, וְרוֹאָה אוֹסָה שְׂגִדְלָה חֲלָלוּ,
כְּפִיבֵי שֶׁהִיא חֲסוּתוֹ, וְאוֹמַר שְׂנוֹשָׁה
חֲסוּתוֹ. לְקַמְן שְׂבַחָה וּפְאָה שְׂעִשְׂאָן.
הַעֲנֵי זִקְנָן, שְׂפִיבְכָה הַרְפָּצָה חֲסִימָה וְעִסָה
מִכָּן פִּרִי. הוֹקְבָעוּ לְמַעֲשָׂר. מְדַרְצָנָן
דְּמִלָּן דְּמִי סָבַר שְׂגִדְלָה צְאִרְסוֹ. וְהִ"מ
בְּשִׂדָה. שְׂלָה יַעֲוֵה הַכֹּף, (6) שְׂנִכְנָסוּ מִעַט
מִעַט, וּסְבִירִין שְׂגִדְלָה שֶׁס. אֲבָל צְעִיר – כֹּף
שְׂכִינֵי רֵאשׁוֹ שְׂפִיבְכָה עַל דֵּי עַל דֵּי, וְיִוִּדְעִין
שֶׁהוֹן שֶׁל לְקַמְן שְׂבַחָה וּפְאָה, וּכְפִיבֵי מִן
הַמַּעֲשָׂר. דְּמִתְנָה צְסִפְרִי: "וְיָצָה הַלֵּוִי כִּי
אִין לוֹ חֲלָק וְנִתְּנָה עִמּוֹ" – צְבָרָה שְׂאִין
לוֹ צוֹ חֲלָק וְנִתְּנָה עִמּוֹ הוּא צִיָּה
שְׂבַחָה וּפְאָה שֶׁיָּס לוֹ חֲלָק וְנִתְּנָה עִמּוֹ,
שְׂאָף לְעִימִס לְיוֹס הַס מוֹפְקָרִים שְׂאִר
עֲנִי יִשְׂרָאֵל. אֵינָה מְבַרְשָׁת אֵת
הַיְּהוּדִים. מֵאוֹס פְּלָאֵי הַכָּרַס, דְּכַמִּיב
צִיָּה: "תִּפְקֹדֶשׁ הַמְלָאָה הַזֶּה". וְנִרְאָה
לִי דְּקַסְבֵּר דְּלִמְרִינָן צְמַחֹס (דף
100): קַצְוִים וְלִפִּי חֲסִימָה פּוֹרְהָ, שְׂאִר
זְרָעִים מְדַרְצָנָן נִינְהָ, וְצִיָּה הִיא כָּרַס
לֹא גּוֹזֵר רְצָנָן שְׂאִר זְרָעִים. אֲבָל
בּוֹלִיָּה כָּרַס. (3) גְּדוּלָה, שֶׁהִיא שְׂפָלָה
קוֹמָה, הוֹאִיל וְשִׁיבָה גּוֹזֵר עֲלֵיהָ.
מַת

ועיין חוסי' ר"ה ע"י ד"ה מרכיב

מנחות ס"ט: ע"פ ג' נדרים נז: ע"פ ועיין חוספות ע"ז מט. ד"ה שאל

עלה פ"א מ"א

ס"מ

לקמן מד.

חוספתא דכלאים פ"א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וה"מ וכו' הכל שכתבו מעט: (ב) ד"ה הכל כולו ככס כדלז"ל:

גליון הש"ס

בכרות ית. [בכרות מ:]

בכרות ית. משלי י' מנחם ית. גמ' וכל היא קלא אית ליה. עיין בכרות דף כ"ה ע"פ ד"ה ומורה: ח

בן ל מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ג מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ל מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ג מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ל מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ג מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ל מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ג מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ל מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ג מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט:

בן ד מ מיי פ"ח מהל' כלאים הל"ד סמו לאוין דפ טו"ע ו"ד כ"י לו טע"י כ"ב:

בן ל מ מיי פ"ח מהל' תרומות הל"ט: